

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่มากมากระจายอยู่ในทุกภาค ในจำนวนนี้ชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุด โดยอาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ประมาณ 22 จังหวัด ชาวเขาเหล่านี้แม้จะมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ แต่ก็แบ่งออกเป็นเผ่าต่าง ๆ มากมายโดยแบ่งออกเป็นเผ่าใหญ่ ๆ 6 เผ่าคือ มั่ว เชา ลีซอ มูเซอ อีเกอ กะเหรี่ยง และมีเผ่าย่อย ๆ อีก เช่น ถิ่น หมู ละว้า ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ นี้ ความเป็นอยู่และภาษาเป็นของตนเอง เพราะฉะนั้นการศึกษาในเรื่องความเป็นอยู่ของชนกลุ่มน้อยพวกนี้ จึงมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับภาษา

ในการศึกษาโครงการนำร่อง ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาคำลักษณนามในภาษาเฝ้า เนื่องจากคำลักษณนามเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการจับกลุ่มคำลักษณนามนี้สามารถวิเคราะห์ โดยวิธีวิธีการวิเคราะห์อรรถลักษณะ ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถทำให้เห็นความหมายร่วมของคำลักษณนามและคำนามที่ใช้คำลักษณนามนั้นได้ การศึกษาคำลักษณนามนี้ได้เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาที่เป็นเจ้าของภาษาที่บ้านห้วยแม่ช้าง ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์อรรถลักษณะแล้ว พบว่าคำลักษณนามสามารถบ่งชี้ได้ว่าคำนามในภาษานั้นมีการจับกลุ่มกันอย่างไร ซึ่งสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของผู้พูดภาษา สภาพสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ของชุมชนแต่ละภาษาได้ ต่อจากนั้นได้ขยายขอบเขตโครงการนำร่องนี้ออกไป โดยเพิ่มการเก็บข้อมูลคำลักษณนามในภาษาชาวเขาอีก 5 เผ่า คือ ม้งคำ ลำหู่ ลีซอ อาข่า และกะเหรี่ยงสะกอ ในจังหวัดเชียงราย ในการวิเคราะห์เบื้องต้นพบว่า โลกทัศน์ของชาวเขาแต่ละเผ่า ซึ่งสะท้อนออกมาจากการใช้คำลักษณนามนั้น มีทั้งความเหมือนและความต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ ทุกภาษามีการจับกลุ่มคำนามที่ใช้คำลักษณนามเดียวกัน โดยใช้รูปร่าง (shape) ของวัตถุที่เป็นความหมายของคำนามที่ใช้คำลักษณนามนั้นเป็นเกณฑ์ เช่น สิ่งของที่มีลักษณะยาว ก็จะใช้คำลักษณนามเดียวกัน ส่วนในด้านความแตกต่างนั้นพบว่ามีการใช้คำลักษณนามที่แตกต่างกันออกไป เช่นภาษากะเหรี่ยงสะกอ

ไม่มีคำลักษณนามที่ใช้คำกับคำนามที่มีลักษณะเป็นคู่ ในขณะที่ภาษาอื่น ๆ มีคำลักษณนามที่ใช้กับคำนามที่มีลักษณะเป็นคู่นี้ หรือในภาษาม้งคำ มีการนำเอาคำลักษณนามของสิ่งมีชีวิตมาเปรียบเทียบกับคำนามที่มีลักษณะการใช้งานที่ต้องเคลื่อนไหวเหมือนมีชีวิต

อย่างไรก็ตามการศึกษาเรื่องคำลักษณนามของภาษาชาวเขาที่ผ่านมา ยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบที่มุ่งดูโลกทัศน์ในเชิงเปรียบเทียบมาก่อน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาคำลักษณนามในภาษาชาวเขา ในลักษณะการศึกษาเปรียบเทียบข้ามภาษา โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในเรื่องโลกทัศน์ของชาวเขา โดยเลือกศึกษาเฉพาะคำลักษณนามของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน เพื่อจะศึกษาว่าชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ทั้ง 6 เผ่ามีโลกทัศน์ในเรื่องนี้อย่างไรและโลกทัศน์นั้นมีความเหมือน และความแตกต่างกันหรืออย่างไร

ทั้งนี้ผู้วิจัย เลือกภาษาชาวเขาในการศึกษาทั้งสิ้น 6 ภาษาคือ มั่ว เฮ่า ลีซอ มูเซอ อาข่า และกะเหรี่ยง ตามเกณฑ์การจัดกลุ่มชาวเขาในประเทศไทยของกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย (2529)

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อสำรวจ และวิเคราะห์ ระบบลักษณนามที่ใช้กับคำนามเรียกสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน ในภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษาในประเทศไทย

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบโลกทัศน์ของชาวเขาทั้ง 6 เผ่า ที่สะท้อนให้เห็นจากระบบลักษณนาม

1.3 สมมติฐาน

คำลักษณนามของคำนามเรียกสิ่งที่ใช้กับเครื่องใช้ในครัวเรือนของภาษาชาวเขาทั้ง 6 เผ่า สะท้อนให้เห็นความแตกต่างของโลกทัศน์ของผู้คนภาษาเหล่านี้

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ศึกษาคำลักษณนามโดยให้นิยามลักษณนามว่าเป็นคำในกรอบโครงสร้างวลี 2 แบบ ตามลักษณะการเรียงคำ (word order) ของแต่ละภาษาคือ

1.4.1.1 คำบอกจำนวน-คำลักษณะนาม-คำนาม ใช้กับภาษาม้ง และเข้า

1.4.1.2 คำนาม-คำบอกจำนวน-คำลักษณะนาม ใช้กับภาษาลีซู (ลีซอ) ล่าหู่ (มุเซอ) กะเหรี่ยงสะกอ และ อาข่า (อีก้อ)

1.4.2 คำนามของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน (Household Items) นั้น จะให้ความหมายโดยกว้างให้ครอบคลุมถึงคำที่ใช้เรียกเครื่องใช้ในครัวเรือนและเครื่องมือในการประกอบอาชีพที่เก็บไว้ในบ้านเรือนด้วย และคำนามเหล่านี้จะเป็นคำนามที่พบเห็นในสถานที่ออกเก็บข้อมูลเท่านั้น

1.4.3 ศึกษาภาษาชาวบ้านโดยยึดหลักเกณฑ์การจัดกลุ่มภาษาชาวบ้านของกรมประชาสัมพันธ์กระทรวงมหาดไทย (2529) ซึ่งแบ่งภาษาชาวบ้านออกเป็น 6 กลุ่มใหญ่คือ ม้ง (ม้ง) เข้า ลีซอ มุเซอ (ล่าหู่) อีก้อ (อาข่า) และกะเหรี่ยง

1.4.4 ศึกษาเรื่องคำลักษณะนามของภาษาเฉพาะในจังหวัดเชียงราย โดยมีแหล่งข้อมูลที่อยู่ดังนี้

1.4.4.1 บ้านห้วยก้างปลา ตำบลป่าติง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เก็บข้อมูลภาษา เข้า ล่าหู่ ลีซู

1.4.4.2 บ้านขุนห้วยแม่เปา ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เก็บข้อมูลภาษา ม้งคำ

1.4.4.3 บ้านช้างค่านุ ตำบลแม่ฮาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เก็บข้อมูลภาษากะเหรี่ยงสะกอ

1.4.5 ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลจากผู้ออกภาษาเผ่าละ 5 คน และใช้การสัมภาษณ์เท่านั้น

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5.1 ทบทวนวรรณกรรมจาก เอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 โครงการนำร่อง

1.5.2.1 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1.5.2.1.1 จัดเตรียมรายการคำนาม รายชื่อสิ่งของเครื่องใช้ รวมทั้งเครื่องแต่งกายเครื่องประดับ ที่คาดว่าจะพบในท้องถิ่นที่ออกไปเก็บข้อมูล โดยเลือกออกมาจาก พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 พจนานุกรมไทยกรุงเท-เชียงใหม่ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศัพท์านุกรมไทย-

คำเมือง-มังขาว-กะเหรี่ยงสะกอ-มุเซอคำ ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาตรวจสอบกับผู้ออกภาษาผู้มีภูมิลำเนาทางภาคเหนือ คือ นางกระจ่างศรี ดวงเพชร อายุ 75 ปี อาชีพพยาบาล มีภูมิลำเนาที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.5.2.1.2 จัดเตรียมคำศัพท์ และรายชื่อสิ่งของเป็นภาษาไทยกรุงเทพ และภาษาคำเมือง โดยจัดหมวดหมู่คำนามด้วย

1.5.2.2 กำหนดจุดเก็บข้อมูลและผู้ออกภาษา

1.5.2.2.1 กำหนดจุดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม โดยได้เลือกจังหวัดเชิงรายเป็นจังหวัดที่ใช้เก็บข้อมูล เนื่องจากจังหวัดเชิงรายมีชาวเขาครบทั้ง 6 เผ่าที่ต้องการจะศึกษา ส่วนหมู่บ้านที่ใช้เก็บข้อมูลเลือกโดยยึดหลักความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทาง และพักอาศัย แต่ต้องเป็นหมู่บ้านที่มีประชากรอาศัยอยู่หลายครัวเรือน เพื่อความสะดวกในการเลือกผู้ออกภาษา

1.5.2.2.2 กำหนดผู้ออกภาษา โดยในโครงการนำร่อง เก็บข้อมูลจากผู้ออกภาษาเผ่าละ 5 คน ซึ่งมีช่วงอายุระหว่าง 20-60 ปี โดยที่การศึกษานี้ไม่ได้ดูผลกระทบจากตัวแปรทางสังคมแต่อย่างใด

1.5.2.3 เก็บข้อมูลเบื้องต้น ด้วยวิธีสัมภาษณ์ผู้ออกภาษา โดยใช้ภาษาคำเมืองและภาษาไทยกรุงเทพเป็นภาษากลาง

1.5.2.4 ประเมินผลที่ได้จากโครงการนำร่อง โดยการวิเคราะห์คำลักษณะนามที่ละภาษา โดยใช้การวิเคราะห์อรรถลักษณะพบว่า คำลักษณะนามในภาษาชาวเขาสามารถสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ในการมองโลกของชาวเขาได้จริง แต่จากการเก็บข้อมูลพบว่า การเก็บข้อมูลในโครงการนำร่องนี้ กว้างเกินกว่าขอบเขตของคำนามเรียกสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน จึงได้มีการตัดคำนามออกบ้างในการเก็บข้อมูลจริง

1.5.3 จัดทำโครงการวิจัยจริง ซึ่งจากการประเมินผลของโครงการนำร่อง พบว่าคำบางคำในรายการคำยังไม่เหมาะสม จึงได้ตัดออกไป 25 คำ และเพิ่มคำที่คิดว่าเหมาะสมกว่าอีก 7 คำ

1.5.3.1 จัดเก็บข้อมูลจริงอีกครั้งหนึ่งโดยใช้การสัมภาษณ์เช่นเดียวกับการทำโครงการนำร่อง

1.5.3.2 วิเคราะห์คำลักษณะนามในภาษาชาวเขาโดยมีขั้นตอนดังนี้

1.5.3.2.1 วิเคราะห์คำลักษณะนามที่ละภาษา โดยใช้การวิเคราะห์อรรถลักษณะด้วยความหมายของคำนามที่ใช้คำลักษณะนามเดียวกัน

1.5.3.2.2 แบ่งประเภทของอรรถลักษณะในแต่ละภาษา

1.5.3.2.3 รวบรวมอรรถลักษณะของคำนามที่ปรากฏกับคำ
ลักษณะนามแต่ละคำในทุกภาษา เพื่อความหมายของคำลักษณะนามในภาษานั้น ๆ

1.5.3.2.4 เปรียบเทียบอรรถลักษณะที่ปรากฏกับคำลักษณะนามใน
ภาษาชาวเขาเพื่อเปรียบเทียบโลกทัศน์ว่า มีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

1.5.3.3 สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงการใช้คำลักษณะนามที่ใช้กับคำนามเรียกเครื่องใช้ในครัวเรือน
ของชาวเขาทั้ง 6 เผ่า

1.6.2 ทำให้ทราบถึงความเหมือน และความต่างของการใช้คำลักษณะนามที่ใช้กับ
คำนามเรียกสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนในภาษาชาวเขา ซึ่งสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ที่เหมือน
และต่างกันในด้านต่าง ๆ

1.6.3 ผลการศึกษาอาจเป็นหลักฐานหนึ่งในการสนับสนุนการแบ่ง และการจัด
ตระกูลของภาษาชาวเขา

1.7 ทบทวนวรรณกรรม

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นงานวิจัยที่ศึกษา โลกทัศน์ในภาษาชาวเขา 6 เผ่า
ในประเทศไทยที่สะท้อนให้เห็นจากการใช้คำลักษณะนามเรียกสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนของ
แต่ละภาษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ออกเป็น 4 หัวข้อ
คือ 1) วรรณกรรมเกี่ยวกับคำลักษณะนาม 2) วรรณกรรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์อรรถลักษณะ
3) วรรณกรรมเกี่ยวกับโลกทัศน์ 4) วรรณกรรมเกี่ยวกับชาวเขาทั้ง 6 เผ่า

1.7.1 วรรณกรรมเกี่ยวกับคำลักษณะนาม

พระยาอุปกิตศิลปสาร กล่าวไว้ในหนังสือ "หลักภาษาไทย" (2511:71-
76) ว่าคำลักษณะนามเป็นคำนามที่ใช้อธิบายลักษณะของسامานชานามอีกทีหนึ่ง และยังได้บอกด้วยว่า
ลักษณะนามนี้ก็คือ สามานชานามหรือสมุหนามนั่นเอง แต่เอามาใช้อธิบายลักษณะของนามข้างหน้า
คล้ายกับคำวิเศษณ์จึงเรียกชื่อต่างออกไป

วรรณกรรมที่เกี่ยวกับคำลักษณนามนั้น ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ วรรณกรรมเกี่ยวกับคำลักษณนามของภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และลักษณนามในภาษาไทย

อาร์ บี โจนส์ (Jones:1970) ได้สรุปไว้ว่า ลักษณนามเป็นลักษณะที่สำคัญของภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย ซึ่งโจนส์ได้ศึกษาเรื่องโครงการสร้างทางวากยสัมพันธ์ ของคำลักษณนามในแถบนี้และพบว่า ภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีแบบโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่แน่นอนกว่าบริเวณอื่น จากการศึกษาโครงสร้างนี้โดยการเปรียบเทียบนามวลี โดยดูจากองค์ประกอบ 3 ประการคือ คำนาม คำลักษณนาม และคำบอกจำนวน เขาพบว่า เมื่อใช้ตำแหน่งของนามวลีเป็นเกณฑ์ จะทำให้มองเห็นแบบโครงสร้างลักษณนาม 2 แบบคือ

1. แบบจีน (Chinese type) มีโครงสร้างคือ

คำบอกจำนวน+คำลักษณนาม+คำนาม (numeral+classifier+noun) ได้แก่ ภาษาเวียดนาม และภาษาฮ่า เป็นต้น

2. แบบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian type) มีโครงสร้างคือ คำนาม+คำบอกจำนวน+คำลักษณนาม (noun+numeral+classifier) ได้แก่ ภาษาพม่า และภาษาไทย เป็นต้น

โจนส์ยังได้สรุปการใช้คำลักษณนามในแถบนี้ไว้ถึง 4 ประการคือ

1. ภาษาส่วนใหญ่ในแถบนี้ มีการใช้คำลักษณนามเป็นจำนวนมาก
2. คำลักษณนามในภาษาเหล่านี้ แบ่งเป็น ลักษณนามแท้ ลักษณนามซ้ำรูปคำนาม และลักษณนามแสดงการวัด
3. มีโครงสร้างที่แน่นอน 2 แบบ คือ แบบจีน และแบบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
4. แบ่งเขตภาษาออกเป็น 3 บริเวณ คือ ตอนกลาง ตะวันออก และตะวันตก บริเวณตอนกลางจะเป็นกลุ่มภาษาไทย ซึ่งเขาสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นต้นกำเนิดของการแผ่ขยายอิทธิพลในการใช้คำลักษณนามในเขตภาษานี้

โดแนลด์ กอแรล (Donald Goral:1978) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ศึกษาเรื่องคำลักษณนามของภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งกอแรลสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาและข้อสรุปจากผลงานของนักภาษาศาสตร์หลายท่านเรื่องระบบลักษณนามในภาษาต่าง ๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาเวียดนาม ภาษาพม่า ภาษาล่าหู่ ภาษาจีน ภาษาไทย ภาษาลาว โดยนำไปทดสอบกับการวิเคราะห์ระบบลักษณนามในภาษาเวียดนาม

หัวข้อสำคัญในงานของกอนรลที่เป็นประโยชน์ต่อวิชานี้ฉบับนี้คือ เรื่องนวาทฤษฎีในการศึกษาลักษณนามซึ่งกอนรลรวบรวมไว้ 4 แนวทาง คือ

1. แนววรรณศาสตร์ (Semantic Approach) กอนรลอภิปรายและชี้ปัญหาจากผลการศึกษาและข้อสรุปของอาดัมส์ และคณะ (Adams et. Al.; 1973 อ้างถึงในกอนรล 1978:2) ซึ่งเสนอไว้ว่า นามถูกจำแนกเพื่อการนับด้วยลักษณนาม และการจำแนกนับจะมีพื้นฐานแรกเริ่ม 3 ประการคือ ความเป็นสิ่งมีชีวิต (animates), รูปทรง (shape) และหน้าที่ที่ลักษณนามมีต่อนามหลัก (function to the head noun)

2. แนววัฒนธรรมจำเพาะ (Cultural-Specific Approach) กอนรลอ้างถึงผลงานศึกษาระบบลักษณนามในภาษาหมาของ เบคเคอร์ (Becker; 1975:109-121 อ้างถึงในกอนรล; 1978:3) โดยเบคเคอร์บอกว่า ระบบลักษณนามของภาษามานี้มีลักษณะเป็น "A Spatial Metaphor" ซึ่งระบบลักษณนามเช่นนี้ จะไม่จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยฐานของลักษณะที่เป็นรูปธรรม ลักษณะของระบบลักษณนามภาษามานี้จะเป็นแบบการรวมชุด (Paradigm) ของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งถูกจัดวางอย่างสัมพันธ์กันเป็นระบบ ซึ่งกอนรลสรุปว่า ระบบลักษณนามใด ๆ อาจมีโครงสร้างมากกว่า 1 ระดับ และเรื่องรูปทรงสามมิติหลักคือ ความยาว (length) ความแบน (flatness) และความกลม (roundness) นั้นอาจจะเป็นเพียงระดับหนึ่งของระบบลักษณนามที่เป็นหลักสากล

3. แนวจิตวิทยา (Psychological Approach) กอนรลอ้างถึงงานของ อี.วี. คลาร์ก (E.V. Clark; 1974 อ้างถึงในกอนรล; 1978:3) ซึ่งเสนอการจำแนกหมวดหมู่ลักษณนามเป็นลำดับขั้น โดยขั้นแรกเป็นการจำแนกจากลักษณะที่ตาเห็น ขั้นต่อมาการจำแนกจะเกี่ยวข้องกับลักษณะกายภาพ (Physical Property) และความสามารถในการรับรู้ (Perceptibility) แล้วจึงเป็นขั้นการจำแนกด้วยหน้าที่

4. แนววากยสัมพันธ์ (Syntactic Approach) บี เค โท (B.K.T' sou อ้างถึงในกอนรล; 1978:4) เสนอแนวทางวากยสัมพันธ์ 4 แบบ ในการศึกษาาระบบลักษณนาม โดยใช้ค่า บวก-ลบของลักษณะที่เป็นนามธรรม 2 ประการคือ ความชัดเจน (exactness) และการเป็นหน่วยแยก (entity) จำแนกคำลักษณนามได้ 4 ประเภท โดยใช้ตัวอย่างเป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้

4.1 Two heads (+exact,+entity) of cattle เป็นแบบของลักษณนามเฉพาะที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในระบบลักษณนามของภาษาในแถบเอเชีย

4.2 Two herds (-exact,+entity) of cattle เป็นลักษณะของการวัดแบบไม่ชัดเจน

- 4.3 Twenty thousand pounds (+exact,-entity) of cattle เป็นประเภทของลักษณนามแสดงการวัด (measure words) ซึ่งมักจะสัมพันธ์กับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของแต่ละภาษา
- 4.4 Two kinds (-exact,-entity) of cattle แสดงการจัดกลุ่มตามคุณสมบัติของนามธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

ในการศึกษาคำลักษณนามของภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้น มิงานวิจยที่นำเสนอของนักภาษาศาสตร์อีก 2 ท่านคือ คารอน (Caron 1987 : 150-168) และคอร์ท (Court 1987 : 145-168) ซึ่งต่างก็ศึกษาคำลักษณนามในภาษาเข้าแต่ก็มีรายละเอียดที่ต่างกันคือ คารอนนั้นศึกษาภาษาเข้าโดยมุ่งให้รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของวลีบอกจำนวน (numerative phrase) โดยมีการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างวลีบอกจำนวนในภาษาเข้า กับโครงสร้างวลีบอกจำนวนในภาษาจีน ภาษาม้ง ภาษาล่าหู่ และภาษาไทยด้วย ส่วนในด้านอรรถศาสตร์นั้น คารอนชี้ให้เห็นว่าคำลักษณนามในภาษาเข้านั้นมีหน้าที่แบ่งคำนามออกเป็นกลุ่มย่อยและทำให้สามารถนับคำนามได้ คารอนพบว่าปัญหาในการวิเคราะห์คำลักษณนามในภาษาเข้าที่สำคัญคือ ในบางคำไม่สามารถหาอรรถลักษณะใด อรรถลักษณะหนึ่งที่ครอบคลุมกลุ่มคำนามทั้งหมดที่เกิดร่วมกับคำลักษณนามเดียวกันได้ เช่น คำลักษณนาม *taw3* ใช้ได้กับคำนาม 3 กลุ่มดังนี้

1. มีอรรถลักษณะ [+สิ่งมีชีวิต] ได้แก่คำนามที่หมายถึง คน
[+มนุษย์]
2. มีอรรถลักษณะ [+สิ่งมีชีวิต] ได้แก่คำนามที่หมายถึง สัตว์
[-มนุษย์]
3. มีอรรถลักษณะ [-สิ่งมีชีวิต] ได้แก่คำนามที่หมายถึง ประตุ หน้าต่าง

ซึ่งจะเห็นได้ว่า อรรถลักษณะเพียงแบบเดียว แบบใดแบบหนึ่ง ไม่สามารถครอบคลุมคำนามที่เกิดกับคำลักษณนาม *taw3* ได้ทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม คารอนได้เสนอ อรรถลักษณะของคำลักษณนามในภาษาเข้าไว้ดังนี้

1. อรรถลักษณะ "ชี้เฉพาะ" (particularizes)
2. อรรถลักษณะ "แบ่งส่วนย่อย" (fractionalizes)
3. อรรถลักษณะ "กลุ่ม" (collective)
4. อรรถลักษณะ "รูปธรรม" (concrete)

5. อรรถลักษณะ "มีชีวิต" (animate)
6. อรรถลักษณะ "ปริมาณ" (quantity)
7. อรรถลักษณะ "หน้าที่" (function)
8. อรรถลักษณะ "รูปทรง" (shape)
9. อรรถลักษณะ อื่นๆ เช่น
 - 9.1 อรรถลักษณะ "เล็ก" (diminutive)
 - 9.2 อรรถลักษณะ "กว้าง" (span)
 - 9.3 อรรถลักษณะ "ลักษณะนามกลาง" (general classifier)
 - 9.4 อรรถลักษณะ "ห่อ,มัด" (bundle)
 - 9.5 อรรถลักษณะ "ชนิดของสิ่ง" (kind of object)
 - 9.6 อรรถลักษณะ "ความยาว" (length)
 - 9.7 อรรถลักษณะ "ห่อ,มัด(ทั่วไป)" (bundle general)
 - 9.8 อรรถลักษณะ "สองกำมือ" (double handfuls)
 - 9.9 อรรถลักษณะ "กะละมัง" (basin of rice)
 - 9.10 อรรถลักษณะ "เครื่องตวงของแห้ง" (dry measure)
 - 9.11 อรรถลักษณะ "กลุ่ม(ทั่วไป)" (cluster-general)
 - 9.12 อรรถลักษณะ "คู่(ทั่วไป)" (pair-general)
 - 9.13 อรรถลักษณะ "ใช้(ทั่วไป)" (general use)

ส่วนคอร์ทนั้น ศึกษาคำลักษณนามในภาษาเข้าทั้งทางด้านวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ แต่เน้นรายละเอียดทางด้านอรรถศาสตร์ ในเรื่องการแบ่งประเภทของคำลักษณนาม และหน้าที่ของลักษณนามแต่ละประเภทมากกว่า โดยคอร์ทได้กล่าวว่า คำลักษณนามมีหน้าที่เจาะจงคำนามและคำกริยา ทั้งในแง่ของปริมาณ (quantitatively) และลักษณะ (qualitatively) และยังมีหน้าที่ลดความกำกวมของคำนามที่เป็นคำพ้องรูป (homonymy) และคำหลายความหมาย (polysymy) ในการเสนอผลการวิจัยคอร์ทได้แบ่งคำลักษณนามในภาษาเข้าออกเป็น 8 ประเภทคือ

1. ลักษณนามในตัวเอง (Auto-Classifiers) หมายถึงคำนามที่ทำหน้าที่เป็นลักษณนามไปพร้อมๆ กันในเวลาเดียวกัน เช่น วลี วัน 2 วันในภาษาเข้า
2. ลักษณนามเฉพาะ (Specific-Classifiers) ได้แก่ ลักษณนามที่ใช้กับคำนาม

สมมติฐานนี้มีอิทธิพลต่อสาขาวิชาภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา และจิตวิทยา จึงได้มีผู้ทำการค้นคว้าวิจัยทางสาขาวิชาเหล่านี้มากมายเพื่อพิสูจน์สมมติฐานนี้ ผลของการวิจัย ส่วนใหญ่ไม่คัดค้านแต่ก็ไม่สนับสนุนสมมติฐานอย่างสมบูรณ์ จนถึงขั้นที่ยกให้ภาษาเป็นตัวกำหนด กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยก็พิสูจน์ได้ว่าภาษามีความสัมพันธ์อย่างยิ่ง กับวัฒนธรรม และมีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการเรียนรู้และรับรู้ของมนุษย์

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้สรุปความคิดเห็นของ ซาเพียร์ และ วอร์ฟ ไว้ โดยมีใจความโดยย่อดังนี้

ความคิดเห็นของซาเพียร์ และวอร์ฟ เกี่ยวกับภาษามีจุดร่วมกันในแง่ที่ เชื่อว่าภาษาเป็นตัวกำหนด (determinant) ที่สำคัญของการนึกคิด และการมองโลกหรือ การเข้าใจประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้พูดภาษานั้น ๆ อย่างไรก็ตามวอร์ฟดูเหมือนจะขยาย ความคิดนี้ออกไปอีกแง่หนึ่งคือ ภาษา หรือที่วอร์ฟมักจะเรียกว่า ระบบไวยากรณ์ ที่ต่างกันนั้นทำให้คนคิดต่างกัน หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ ความแตกต่างทางความคิดหรือโลกทัศน์ของมนุษย์จะมี มากหรือน้อยสัมพันธ์กับความแตกต่างทางภาษา

สำหรับวิธีการในการศึกษาเรื่องโลกทัศน์นั้น อมรา พงศาพิชญ์ อภิบาลไว้ใน หนังสือ "Traditional Changing of the Thai world view" เพิ่มเติมว่า "ความพยายามในการศึกษาโลกทัศน์นั้นมักเน้นการแสวงหาวิธีการมาใช้ แม้ว่าจะมีวิธีการที่พัฒนา ขึ้นมาใช้ในการศึกษาถึงความเข้าใจของกลุ่มคนในชุมชนต่าง ๆ หลายวิธี แต่ก็ไม่มีวิธีใดเป็นที่ สอมรับในหมู่นักมานุษยวิทยา นักสังคมศาสตร์หรือนักชาติพันธุ์วิทยาที่สนใจในเรื่องโลกทัศน์นี้"

การวิเคราะห์อรรถลักษณะ ก็เป็นวิธีหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับและใช้กันอยู่เพื่อที่จะ ศึกษาเรื่องของวัฒนธรรมโดยศึกษาเปรียบเทียบจากโลกทัศน์ในอดีตถึงโลกทัศน์ในปัจจุบันทั้งสิ้น และในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้วิธีการดูความหมายและการเลือกใช้คำลักษณะนามมาเป็นเกณฑ์ใน การศึกษาโลกทัศน์เปรียบเทียบของชาวเขา 6 เผ่าหลักในประเทศไทย

1.7.4 วรรณกรรมเกี่ยวกับชาวเขาทั้ง 6 เผ่า

ชาวเขา 6 เผ่าในที่นี้ ได้แก่ แม้ว เ้า มูเซอ ลีซอ ลีเก้อ และกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นชาวเขา 6 เผ่า ที่กองส่งเคราะห์ชาวเขากรมประชาสัมพันธ์ ให้การพัฒนาและ ช่วยเหลืออยู่ โดยถือว่าชาวเขาพวกนี้เป็นชาวเขา 6 เผ่าหลักในประเทศไทย ซึ่งสันนิษฐานว่า กรมประชาสัมพันธ์ คงจะได้ข้อมูลมาจากการวิจัยเกี่ยวกับชาวเขาในประเทศไทยที่มีผู้ ศึกษาไว้ เช่น กอร์ดอน ยิง (Gordon Young) ซึ่งใช้เวลาหลายปีในการเข้าไปศึกษาค้นคว้า เรื่องราวเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย ขจัดภัย บุรุษพันธ์ได้ อภิบาลถึงข้อคิดเห็นของกอร์ดอน ยิง ในการศึกษาเรื่องของชาวเขาในประเทศไทยนี้ โดย

จากการสังเกตคำลักษณนามทั้ง 6 ประเภทนี้ จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะมีการจับกลุ่มตามลักษณะหรือ ประเภทคำนามที่ใช้ลักษณนามนั้น ๆ

กำชัย ทองหล่อ ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ศึกษาเรื่องคำลักษณนามในภาษาไทยเอาไว้ คล้ายคลึงกับพระยาอุปกิตศิลปสาร โดยเฉพาะในเรื่องของคำจำกัดความ โดยได้กล่าวไว้ในหนังสือ "หลักภาษาไทย" (2525:89-90) ว่า คำลักษณนามคือ คำนามที่ทำหน้าที่ประกอบนามอื่น เพื่อแสดงรูป ลักษณะ ขนาดหรือประมาณ ของคำนามนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับประเทือง คล้ายสมบูรณ์ ที่กล่าวไว้ในเอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาไทย 3 ของวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา (2516:16-18) ว่า คำลักษณนามคือ คำที่ใช้บอกลักษณะหรือรูปร่างของ सामानยนามนั้น ๆ และยังกล่าวไว้อีกว่า คำลักษณนามนั้นมีประโยชน์คือ ช่วยบอกลักษณะและช่วยกำหนดความหมายของคำนามนั้น ๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ในการศึกษาเรื่องคำลักษณนามนี้ มีผู้ศึกษาไว้อย่างละเอียด และน่าสนใจท่านหนึ่งคือ บรรจบ พันธุเมธา ซึ่งได้กล่าวไว้ในหนังสือ "ลักษณะภาษาไทย" (2522:223-234) ว่า คำลักษณนามเป็นคำที่กำหนดขึ้นไว้ใช้ทำคุณศัพท์บอกจำนวนนับ หรือประมาณ เพื่อขยายคำบอกรูปลักษณะชนิด หรือ ประเภทของคำนาม และช่วยให้คำนาม และคำที่มีความหมายหลายอย่างมีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น หน้าที่ประการหนึ่งของคำลักษณนามคือ การบอกลักษณะของคำนั้น ๆ ว่าเป็นสิ่งมีชีวิต หรือไม่มีชีวิต และมีรูปร่างลักษณะอย่างไร ลักษณะนามสามารถจำแนกแนกตามรูปลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ที่ลักษณนามไปขยาย ซึ่งคำกล่าวนี้ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คำลักษณนามนั้นเป็นคำที่ใช้ตามลักษณะของนามที่อยู่ข้างหน้า ซึ่งจะมีการจับกลุ่มการใช้คำลักษณนามกันตามลักษณะ หรือ ประเภทของสิ่งของหรือคำนามนั้น ๆ ซึ่งทำให้เราสามารถนำมาศึกษาวิจัยได้ว่าในแต่ละภาษานั้น การจับกลุ่มคำนามตามคำลักษณนามนี้จับกลุ่มกันอย่างไร ซึ่งในแต่ละภาษาอาจจับกลุ่มเหมือนกันหรือต่างกันได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โลกทัศน์ของผู้พูดภาษาแต่ละภาษาอาจเหมือนหรือต่างกันได้

นอกจากนี้ สุกวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ เป็นอีกผู้หนึ่งที่ศึกษาเพิ่มเติม เรื่องคำลักษณนามในภาษาไทย โดยได้เขียนถึง ข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้ลักษณนามไว้ในหนังสือ "หลักภาษาไทย" (2531:111-113) เขากล่าวถึงคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่เป็นของใหม่ในภาษาหรือในสังคม ว่าในภาษาไทยมีวิธีที่จะใช้คำลักษณนามประเภทนี้อย่างไร โดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อคือ

1. สิ่งใหม่ที่มีลักษณะคล้ายของเดิมที่มีอยู่แล้ว และมีลักษณนามเปรียบเทียบกับอยู่แล้วก็ใช้คำลักษณนามเดียวกัน เช่น สิ่งที่มีลักษณะเป็นเส้นเป็นสาย ใช้ลักษณนามว่า "สาย" เช่น สายสร้อย 3 สาย แม่น้ำ 3 สาย

2. สิ่งใหม่ที่เป็นสิ่งของและไม่มีอะไรเทียบ มักใช้ลักษณนามเป็น "อัน" เช่น ไม้ตีปิงปอง 1 อัน

การใช้คำลักษณนามสำหรับสิ่งของที่เป็นของใหม่นี้ เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็จะศึกษาคำว่าภาษาชาวเขาทั้ง 6 เผ่ามีการใช้คำลักษณนามประเภทนี้ อย่างไร

1.7.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์อรรถลักษณะ

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะศึกษาความหมายของลักษณนามโดยใช้การวิเคราะห์อรรถลักษณะจึงได้ศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์อรรถลักษณะนี้เอาไว้โดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อใหญ่ๆ คือ การวิเคราะห์อรรถลักษณะโดยทั่วไป และการวิเคราะห์อรรถลักษณะของคำลักษณนาม

การวิเคราะห์อรรถลักษณะคือ แนวทางที่ใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของคำ และวลีซึ่งตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า ความหมายของหน่วยคำทุกหน่วยสามารถนำมาวิเคราะห์หรือจำแนกได้โดยการใช้กลุ่มของอรรถลักษณะที่มีความหมาย (semantic features)

ในด้านการวิเคราะห์อรรถลักษณะโดยทั่วไปนั้น เจฟฟรีย์ ลีช (Jeffrey Leech) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์อรรถลักษณะ โดยเขียนไว้ในหนังสือชื่อ "Semantics" (1975:94-125) โดยได้เขียนถึงส่วนประกอบเล็ก ๆ ของคำซึ่งจะทำให้แยกแยะความหมายของคำออกเป็น อรรถลักษณะ (features) เล็ก ๆ ที่มีความหมายแตกต่างกัน แต่การวิเคราะห์อรรถลักษณะนั้น คือการลดความหมายของคำลงไปสู่ส่วนสำคัญส่วนสุดท้ายของคำ ๆ นั้น เขาได้กล่าวด้วยว่า การวิเคราะห์อรรถลักษณะนั้นเริ่มแรกใช้เป็นวิธีการในการศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกเครือญาติ (kinship terms) ของนักภาษาศาสตร์สาขามานุษยวิทยา (Anthropological linguistics) และได้แสดงให้เห็นว่าจริง ๆ แล้วนั้นการวิเคราะห์อรรถลักษณะสามารถใช้ให้เป็นประโยชน์กับการศึกษาเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับความหมายได้อีกมาก

เฟิรริ วังศ์วิธานนท์ ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ศึกษาและอธิบายเรื่องของการวิเคราะห์อรรถลักษณะไว้คล้ายคลึงกับ เจฟฟรีย์ ลีช แต่มีความละเอียดและชัดเจนมากกว่า โดยได้อธิบายไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 13 (2526:319-324) ว่า "นักภาษาศาสตร์ที่สนใจศึกษาเรื่องของความหมายมักจะเรียกกันว่า "นักอรรถศาสตร์" นักอรรถศาสตร์นี้มีวิธีศึกษาคำไปต่าง ๆ กันขึ้นอยู่กับภูมิหลังและความสนใจของแต่ละคน เช่น นักอรรถศาสตร์ที่มีภูมิหลังด้านมานุษยวิทยาก็จะสนใจว่า ความหมายของคำในภาษาแสดงให้เห็นลักษณะแนวคิดทางวัฒนธรรมของผู้พูดอย่างไร นักอรรถศาสตร์ที่สนใจวิชาภาษาศาสตร์ ก็จะศึกษาความหมายในแง่ของการเปลี่ยนแปลง และที่มาทางความหมายของคำต่าง ๆ แต่วิธี

การวิเคราะห์ที่ใช้กันอยู่อย่างแพร่หลายคือ การวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Componential Analysis)

เพ็ชรศิริยังได้อธิบายต่อไปด้วยว่า ในการวิเคราะห์อรรถลักษณะนั้น มีหลักการเบื้องต้น 2 ประการคือ

1. ความหมายของคำ นำมาแจกแจงเป็นส่วนตามความหมายย่อยได้ ส่วนย่อยเหล่านี้เรียกว่า "อรรถลักษณะ" (semantic feature หรือ semantic component)
2. อรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบขึ้นเป็นความหมายของคำนั้น จะมีใช้อรรถลักษณะที่พบในคำ ๆ เดียว กล่าวคือ อรรถลักษณะ เป็นเครื่องช่วยให้เราเห็นความสัมพันธ์ของความหมายของคำต่าง ๆ เช่น อรรถลักษณะของคำว่า พ่อ แม่ และเด็กชาย เด็กหญิง อาจแยกได้ดังนี้

พ่อ	แม่	เด็กชาย	เด็กหญิง
<มีชีวิต>	<มีชีวิต>	<มีชีวิต>	<มีชีวิต>
<เพศชาย>	<เพศหญิง>	<เพศชาย>	<เพศหญิง>
<โตแล้ว>	<โตแล้ว>	<ยังไม่โต>	<ยังไม่โต>
<มีลูก>	<มีลูก>	<ยังไม่มีลูก>	<ยังไม่มี>
<มนุษย์>	<มนุษย์>	<มนุษย์>	<มนุษย์>
<สัตว์>	<สัตว์>		

เนื่องจากอรรถลักษณะมีคุณสมบัติที่ช่วยในการแบ่งกลุ่มด้วยลักษณะตรงกันข้าม เช่น แบ่งกลุ่มมีลูกและกลุ่มไม่มีลูก แบ่งกลุ่มเพศชาย และเพศหญิง นักอรรถศาสตร์จึงนิยามกำหนดให้อรรถลักษณะแต่ละชนิดมี 2 ค่า (binary value) คือ ค่าบวก และ ค่าลบ เพื่อลดการใช้ อรรถลักษณะให้น้อยลงในการแสดงความคล้าย และความต่างของความหมายของคำ เช่น แทนที่จะมีอรรถลักษณะ <มีลูก> และ <ไม่มีลูก> ก็ใช้อรรถลักษณะ 2 ค่า เพียงประการเดียวคือ [+มีลูก] อรรถลักษณะ <มีลูก> ใช้ [+มีลูก] อรรถลักษณะ <ไม่มีลูก> ก็คือ อรรถลักษณะ [-มีลูก] เมื่อใช้วิธีกำหนดให้อรรถลักษณะ มีค่าบวก ลบ แล้วจะได้อรรถลักษณะที่แสดงความหมายของ พ่อ, แม่ และ เด็กชาย, เด็กหญิง ดังนี้

พ่อ	แม่	เด็กชาย	เด็กหญิง
+มีชีวิต	+มีชีวิต	+มีชีวิต	+มีชีวิต
+มนุษย์	+มนุษย์	+มนุษย์	+มนุษย์
+โตแล้ว	+โตแล้ว	-โตแล้ว	-โตแล้ว
+มีลูก	+มีลูก	-มีลูก	-มีลูก
+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย

จะเห็นได้ว่าความหมายระหว่างพ่อกับแม่นั้น เหมือนกันทุกประการยกเว้นเรื่องเพศ เช่นเดียวกับ เด็กชาย และเด็กหญิง แต่ถ้าจะดูความหมายของพ่อ และเด็กชาย แล้วจะมีความต่างกัน 3 ประการคือ เรื่อง โตแล้ว พ่อจะโตแล้ว ในขณะที่เด็กชายยังไม่โต, เรื่องมีลูก ซึ่งเด็กชายจะไม่มีลูกแต่พ่อต้องมีลูก และการเป็นมนุษย์ พ่ออาจเป็นมนุษย์ หรือไม่ก็ได้ แต่เด็กชายต้องเป็นมนุษย์

นอกจากนี้ยังมีความหมายโดยนัยเกี่ยวกับอรรถลักษณะอื่นได้ เช่น [+มนุษย์] ซ่อมแสดงความหมายโดยนัยว่า [+มีชีวิต] หรือ [+มีลูก] ซ่อมแสดงว่า [+โตแล้ว] ด้วย อรรถลักษณะนี้เป็นอรรถลักษณะแบบเคาได้ (redundancy feature) จึงสามารถละอรรถลักษณะชนิดนี้ได้ อรรถลักษณะของคำว่าพ่อ แม่ และเด็กชาย เด็กหญิง เมื่อละอรรถลักษณะเคาได้แล้ว จะมีอรรถลักษณะดังนี้

พ่อ	แม่	เด็กชาย	เด็กหญิง
+มนุษย์	+มนุษย์	+มนุษย์	+มนุษย์
+มีลูก	+มีลูก	-โตแล้ว	-โตแล้ว
+ชาย	-ชาย	+ชาย	-ชาย

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้ง 3 ตอนจะเห็นได้ว่ามีรูปแบบความคล้ายคลึงและแตกต่างของความหมายของคำ 3 แบบคือตัวอย่างแรกเป็นการแสดงอรรถลักษณะพรรณนา (descriptive features) ซึ่งเป็นการแสดงความคล้ายและความต่างของความหมายของคำได้ชัดเจนกว่า

แบบแรกและตัวอย่างที่ 3 เป็นการแสดงอรรถลักษณะเด่น (distinctive features) ซึ่งเป็นแบบของการแสดงความคล้ายและความต่างของความหมายของคำซึ่งอยู่ในระบบเดียวกันได้อย่างชัดเจนที่สุด

สำหรับการวิเคราะห์ อรรถลักษณะของลักษณนามนั้น มีงานวิจัยที่น่าจะยกมาอ้างอิงถึงคืองานของโดแนลด์ กอแรล (Donald Goral) ในบทความชื่อ "Numeral Classifier System : A Southeast Asian Cross-Linguistic Analysis" ซึ่งได้กล่าวถึงไปแล้วในหัวข้อวรรณกรรมเกี่ยวกับคำลักษณนามนั้นก็เป็นงานอีกชิ้นหนึ่งที่ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์อรรถลักษณะของลักษณนาม โดยกอแรลได้รวบรวมแนวทฤษฎีในการศึกษาลักษณนามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เอาไว้ 4 แนวทาง ซึ่งมีอยู่ 1 แนวทางที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์อรรถลักษณะโดยตรงคือ แนวอรรถศาสตร์ (Semantic Approach) ซึ่งกอแรลได้อภิปรายและชี้ปัญหาบางอย่างจากผลการศึกษาและข้อสรุปของ อัดัมส์ และ คณะ (Adams Et. Al.; 1973 อ้างถึงในกอแรล 1978:2) ซึ่งสำรวจภาษาต่าง ๆ ในแถบเอเชียและเสนอว่า นามถูกจำแนกเพื่อการนับด้วยลักษณนามและการจำแนกนั้นจะมีพื้นฐานเริ่มแรก 3 ประการคือ

ก. ความเป็นสิ่งมีชีวิต (animates)

ข. รูปร่าง (Shape)

ค. หน้าที่ที่ลักษณนามมีต่อนามหลัก (function to the head noun)

ซึ่งอัดัมส์และคณะก็ได้อธิบายต่อไปว่า นามที่มีชีวิตนั้น สร้างหมวดหมู่ของมันเอง ส่วนนามไม่มีชีวิต จำแนกหมวดหมู่ได้โดย รูปร่าง 3 มิติหลัก คือ ความยาว (length) ความแบน (flatness) และความกลม (roundness)

งานของกอแรลชิ้นนี้มีความคล้ายคลึงกับงานของปลาเชค (Placzek) ซึ่งศึกษาคำลักษณนามในภาษาไทยมาตรฐาน ในวิทยานิพนธ์ "Classifier in Standard Thai : A Study of Semantic Relation between Headwords and Classifier" วิทยานิพนธ์ของ ปลาเชคฉบับนี้มุ่งศึกษาโดยใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางด้านความหมายระหว่างนามหลัก (head noun) และคำลักษณนามที่ปรากฏว่าร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญ การที่ปลาเชคใช้วิธีการทางอรรถศาสตร์ในการวิเคราะห์คำลักษณนาม เนื่องจากเขามีความเชื่อว่า อรรถศาสตร์เป็นการแสดงถึงการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมของผู้พูด การวิเคราะห์คำลักษณนามทางอรรถศาสตร์ของปลาเชคชิ้นนี้ เป็นการวิเคราะห์ที่เน้นด้านการรับรู้เรื่องรูปร่างของวัตถุต่าง ๆ เช่น ทรงกลม หรือ ยาว หรือแบน ซึ่งปลาเชคถือว่าเป็นการรับรู้เบื้องต้นของผู้พูด ซึ่งคล้ายกับงานของกอแรลที่เชื่อว่า เรื่องรูปร่างนั้นเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งของการจำแนกคำลักษณนาม

วิทยานิพนธ์เรื่อง "คำลักษณนามในภาษาล่าหู่ (มูเซอคำ) การวิเคราะห์ตามแนววรรณศาสตร์" (2529) ของศรีนทิพย์ สติรศิลป์ ก็เป็นวรรณกรรมอีกชิ้นหนึ่งที่น่าสนใจมาก เนื่องจากเป็นวรรณกรรมที่มีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยชิ้นนี้ กล่าวคือเป็นการศึกษาคำลักษณนามในภาษาล่าหู่ หรือ มูเซอคำ ซึ่งเป็น 1 ใน 6 เผ่าหลักของชาวเขาในประเทศไทยที่ผู้วิจัยใช้เก็บข้อมูล และการศึกษาของศรีนทิพย์นี้ก็ยิ่งใช้วิธีการวิเคราะห์อรรถลักษณะในการวิเคราะห์ข้อมูลเหมือนกันด้วยแต่ศรีนทิพย์ศึกษาคำลักษณนามของภาษาล่าหู่ทั้งภาษาและ ศึกษาเพียงภาษาเดียวโดยไม่เปรียบเทียบกับภาษาอื่น ศรีนทิพย์ พบว่าภาษาล่าหู่เป็นภาษาที่มีการใช้คำลักษณนาม (classifier languages) เช่นเดียวกับภาษาอื่นในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาคำลักษณนามของภาษาล่าหู่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการ คือ

1. รวบรวมคำนามในภาษาล่าหู่ด้วยการเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา
2. จำแนกกลุ่มคำนามตามลักษณะการเกิดร่วมกับคำลักษณนาม
3. วิเคราะห์คำลักษณนาม เพื่อหาอรรถลักษณะของคำลักษณนาม ซึ่งเป็นปัจจัยสำหรับเงื่อนไขการเกิดร่วมระหว่าง คำนาม และคำลักษณนาม

ศรีนทิพย์ ตั้งสมมติฐานในการวิจัยเอาไว้ว่า อรรถลักษณะของคำนามและคำลักษณนามในภาษาล่าหู่ เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดเงื่อนไขการเกิดร่วมกันของคำนามและคำลักษณนาม ซึ่งแสดงให้เห็นได้ในรูปของอรรถลักษณะการเกิดร่วม (selectional features) ตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์ปฏิวัติของ ชอมสกี (Chomsky:1965)

จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ศรีนทิพย์พบว่า คำลักษณนามแต่ละคำล้วนมีความหมายที่เอื้อให้ลักษณนามนั้นเกิดร่วมกับคำนามได้ แต่การเกิดร่วมกับคำนามนั้นก็มิเงื่อนไขอยู่ตรงที่ความหมายของคำนามและคำลักษณนามต้องสอดคล้องกัน การที่ผู้พูดเจ้าของภาษารู้ความหมายของลักษณนาม หมายความว่า เขาจะรู้ว่าลักษณนามแต่ละตัวจะใช้ได้กับคำนามใดบ้างมากนักหรือเพียงใด เมื่อคำนามใหม่เข้ามาในภาษาเขาก็อาจมีทางเลือกด้วยการซ้ำรูปนามนั้นเป็นลักษณนาม หรือเปรียบเทียบกับคำนามใหม่กับคำนามที่มีอยู่เดิมในภาษาแล้วใช้ลักษณนามที่เขาคิดว่าเหมาะสม

ในการอภิปรายผลการวิจัย ศรีนทิพย์กล่าวถึงโลกทัศน์ของชาวเขาเผ่านี้ไว้ด้วยว่า ในส่วนที่เป็นลักษณนามเฉพาะในระบบลักษณนามภาษาล่าหู่เองนั้น ก็พอมองเห็นโลกทัศน์บางส่วนของเขาเผ่าล่าหู่ที่เกี่ยวกับการมอง คน สัตว์ และวัตถุรอบ ๆ ตัว กล่าวคือ การแยกคน สัตว์ และ พืช ด้วยการใช้ลักษณนามแยกจากกัน นอกจากนี้การที่มีลักษณนามเฉพาะ

หลายคำที่ใช้กับส่วนต่าง ๆ ของพืชพื้นดิน ลักษณะของที่ราบยังแสดงให้เห็นการเป็นสังคมเกษตรกรรมของชาวล่าหุ่อย่างชัดเจน

1.7.3 วรรณกรรมเกี่ยวกับโลกทัศน์

โลกทัศน์ คือการมองโลกหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมคน ๆ หนึ่ง หรือกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งก็ได้ คำว่าโลกทัศน์นี้มีผู้พยายามให้คำจำกัดความไว้มากมายหลายคน แต่ผู้ที่ให้คำจำกัดความไว้อย่างชัดเจนที่สุดคือ โรเบิร์ต เรดฟิลด์ (Robert Redfield:1933) ซึ่งอมรา พงศาพิชญ์ อ้างถึงคำจำกัดความของคำว่า "โลกทัศน์" ของเขาไว้ในหนังสือ "Traditional and Changing Thai World View" (1985 : 1-13) โดยอธิบายว่า โรเบิร์ต เรดฟิลด์ เป็นผู้ให้คำว่าโลกทัศน์อย่างกว้างขวางมากคนหนึ่ง "เขามองเห็นหลัก หรือแกนของโลกทัศน์อย่างชัดเจนว่าเป็นวิถีที่มนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่งมองตนเองโดยไปเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวเขา เพราะฉะนั้นการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับโลกทัศน์ก็คือ ความพยายามที่จะเข้าใจวิถีที่มนุษย์ในแต่ละชุมชนมองตนเองและโลกรอบ ๆ ตัวพวกเขา"

การมองโลก หรือโลกทัศน์นี้ มีความเกี่ยวข้องกับภาษาที่แต่ละชุมชนใช้ด้วย ดังที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กล่าวถึงแนวคิดของ วิลเฮล์ม วอน ฮัมโบลด์ (Wilhelm Von Humbold) ไว้ในบทความเรื่อง "สมมติฐาน ซาเพียร์-วอร์ฟ" ซึ่งพิมพ์อยู่ในวารสารอักษรศาสตร์ ฉบับที่ 11/2 กรกฎาคม 2522 ว่า ฮัมโบลด์ มีแนวคิดที่ภาษาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงไม่หยุดยั้ง และภาษานี้เองที่ทำให้มนุษย์มองเห็นโลกเป็นรูปแบบและสีแตกต่างกัน

ในบทความนี้มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์ โดยกล่าวผ่าน สมมติฐานภาษาลิขิตสัมพันธ์ (The Linguistic Relativity Hypothesis) ใจความโดยย่อของสมมติฐานนี้คือ ภาษามีอิทธิพลต่อการนึกคิด การมองโลก และการเข้าใจสิ่งแวดล้อมของผู้พูดภาษา ดังนั้น ผู้ที่พูดภาษาที่ต่างกันมากย่อมคิดมองโลกและเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่างกันมาก หรือนัยหนึ่งก็คือ ภาพของปรากฏการณ์ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลก จะปรากฏต่อคนทั้งหลายต่างกันมากหรือน้อยสัมพันธ์กับการที่เขาเหล่านั้นพูดภาษาที่ต่างกันหรือคล้ายกันด้วย ผู้ที่แสดงความคิดนี้อ้างเด่นชัด คือ เอ็ดเวิร์ด ซาเพียร์ (Edward Sapir) นักมานุษยวิทยา-ภาษาศาสตร์ชาวอเมริกันและเบนจามิน ลี วอร์ฟ (Benjamin Lee Whorf) ลูกศิษย์ของเขา จากสมมติฐานนี้เราจะเห็นว่า โลกทัศน์หรือการมองโลกนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับภาษาโดยเฉพาะผู้ที่พูดภาษาต่างหรือคล้ายกันจะมีการมองโลกที่ต่างและคล้ายกันด้วย (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2525:20) จะเห็นได้ว่าใจความของสมมติฐานนี้มีความสัมพันธ์กับวิภาษานพนธ์ฉบับนี้อ่างชัดเจน

สมมติฐานนี้มีอิทธิพลต่อสาขาวิชาภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา และจิตวิทยา จึงได้มีผู้ทำการค้นคว้าวิจัยทางสาขาวิชาเหล่านี้มากมาย เพื่อพิสูจน์สมมติฐานนี้ ผลของการวิจัย ส่วนใหญ่ไม่คัดค้านแต่ก็ไม่สนับสนุนสมมติฐานอย่างสมบูรณ์ จนถึงขั้นที่ถือให้ภาษาเป็นตัวกำหนด กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยก็พิสูจน์ได้ว่าภาษามีความสัมพันธ์อย่างยิ่ง กับวัฒนธรรม และมีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการเรียนรู้และรับรู้ของมนุษย์

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้สรุปความคิดเห็นของ ซาเฟียร์ และ วอร์ฟ ไว้ โดยมีใจความโดยย่อดังนี้

ความคิดเห็นของซาเฟียร์ และวอร์ฟ เกี่ยวกับภาษามีจุดร่วมกันในแง่ที่ เชื่อว่าภาษาเป็นตัวกำหนด (determinant) ที่สำคัญของการนึกคิด และการมองโลกหรือ การเข้าใจประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้พูดภาษานั้น ๆ อย่างไรก็ตามวอร์ฟดูเหมือนจะขยาย ความคิดนี้ออกไปอีกแง่หนึ่งคือ ภาษา หรือทิวทัศน์มักจะเรียกว่า ระบบไวยากรณ์ ที่ต่างกันนั้นทำให้คนคิดต่างกัน หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ ความแตกต่างทางความคิดหรือโลกทัศน์ของมนุษย์จะมี มากหรือน้อยสัมพันธ์กับความแตกต่างทางภาษา

สำหรับวิธีการในการศึกษาเรื่องโลกทัศน์นั้น อมรา พงศาพิชญ์ อธิบายไว้ใน หนังสือ "Traditional Changing of the Thai world view" เพิ่มเติมว่า "ความพยายามในการศึกษาโลกทัศน์นี้มักเน้นการแสวงหาวิธีการมาใช้ แม้ว่าจะมีวิธีการที่พัฒนา ขึ้นมาใช้ในการศึกษาถึงความเข้าใจของกลุ่มคนในชุมชนต่าง ๆ หลายวิธี แต่ก็ไม่มีวิธีใดเป็นที่ สอมรับในหมู่นักมานุษยวิทยา นักสังคมศาสตร์หรือนักชาติพันธุ์วิทยาที่สนใจในเรื่องโลกทัศน์นี้

การวิเคราะห์อรรถลักษณะ ก็เป็นวิธีหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับและใช้กันอยู่เพื่อที่จะ ศึกษาเรื่องของวัฒนธรรมโดยศึกษาเปรียบเทียบจากโลกทัศน์ในอดีตถึงโลกทัศน์ในปัจจุบันทั้งสิ้น และในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้วิธีการดูความหมายและการเลือกใช้คำลักษณะนามมาเป็นเกณฑ์ใน การศึกษาโลกทัศน์เปรียบเทียบของชาวเขา 6 เผ่าหลักในประเทศไทย

1.7.4 วรรณกรรมเกี่ยวกับชาวเขาทั้ง 6 เผ่า

ชาวเขา 6 เผ่าในที่นี้ ได้แก่ มั่ว เอ้า มู เซอ ลีซอ อีก็อ และกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นชาวเขา 6 เผ่า ที่กองส่งเคราะห์ชาวเขากรมประจำส่งเคราะห์ ให้การพัฒนาและ ช่วยเหลืออยู่ โดยถือว่าชาวเขาพวกนี้เป็นชาวเขา 6 เผ่าหลักในประเทศไทย ซึ่งสันนิษฐานว่า กรมประจำส่งเคราะห์ คงจะได้ข้อมูลมาจากการงานวิจัยเกี่ยวกับชาวเขาในประเทศไทยที่มีผู้ ศึกษาไว้ เช่น กอร์ดอน ยัง (Gordon Young) ซึ่งใช้เวลาหลายปีในการเข้าไปศึกษาค้นคว้า เรื่องราวเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย ขจิตภัท บุษพันธ์ได้ อธิบายถึงข้อคิดเห็นของกอร์ดอน ยัง ในการศึกษาเรื่องของชาวเขาในประเทศไทยนี้ โดย

เขียนไว้ในหนังสือ "ชาวเขา" (2528:6-11) ว่า 'ฮัง' ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า หากใช้ทิศทาง การอพยพเป็นหลักในการแยกแยะประเภทชาวเขาในภาคเหนือแล้ว อาจแบ่งชาวเขาใน ภาคเหนือของประเทศไทยออกเป็น 2 สาขา และใน 2 สาขาใหญ่นี้ ประกอบด้วยชาวเขาเผ่า ต่าง ๆ จำนวน 20 เผ่า ด้วยกันดังนี้

ก. ชนชาติที่อพยพจากทิศใต้ไปสู่ภูมิภาคทางเหนือ ชนพวกนี้เรียกว่า พวก เอลเซียตะวันออก หรือเรียกเป็นคำเฉพาะในวิชาชาติพันธุ์วิทยาว่า "Austro-Asiatic" สาขาของพวกนี้ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ ละว้า ชมุ ข่าฮ้อ ถิ่นและ ผีตองเหลือง

ข. ชนชาติที่อพยพจากทิศเหนือไปสู่ทางใต้ ชนชาติเหล่านี้ได้แก่พวกจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) พวกจีน-ทิเบตนี้ แยกสาขาออกไปเป็น 2 พวก ดังต่อไปนี้

1. พวกทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman) ชนพวกนี้สืบเชื้อสายมาจากพวก โลโล-โนสุ (Lolo-Nosu) และมีลักษณะสอดคล้องแสดงว่าได้รับอิทธิพลของชนชาติทิเบตอยู่มาก ชาวเขาซึ่ง มีเผ่าพันธุ์เดียวกับพวกนี้คือ ฮักลือ ลีซอ มูเซอ และกะเหรี่ยง (พวกมูเซอและกะเหรี่ยงยังได้ แบ่งแยกเผ่าพันธุ์ย่อยลงไปได้อีก)

2. พวกจีนเดิม (Main-Chinese) ชนชาติในตระกูลจีนเดิมนั้นมีความใกล้ชิดกับ ชนชาติจีนเป็นอย่างมาก ชาวเขาที่มีเผ่าพันธุ์เดียวกับพวกนี้ได้แก่ แม้ว เเฮ้า และจีนฮ้อ

ในเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับชาวเขาแต่ละเผ่านี้มีผู้สนใจศึกษาไว้มากมายและ สามารถแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้มากมายเช่นกัน แต่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะนำมากล่าวเพียง 2 หัวข้อเท่านั้นคือ

1. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

2. เชื้อชาติและภาษา

โดยทั้งสองหัวข้อนี้จะใช้ข้อมูลมาจาก หนังสือ "ชาวเขา" ของ ชัจจ์กัญ บุรุษพันธ์ และเอกสารทางวิชาการของศูนย์วิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย

1.7.4.1 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขาเผ่าต่างๆ ทั้ง 6 เผ่า นั้น มีความคล้ายคลึงกันมาก เนื่องจากมีถิ่นที่อยู่อาศัยที่คล้ายกัน คือส่วนใหญ่นิยมตั้งบ้านเรือน อยู่บริเวณที่มีความสูงตั้งแต่ 3,000 ฟุตและนิยมตั้งหมู่บ้านใกล้กับแม่น้ำลำธาร เพราะฉะนั้น สภาพสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศ และภูมิอากาศ จึงมีความคล้ายคลึงกันซึ่งทำให้ สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของชาวเขาด້ายกัน กล่าวคือ

1.7.4.1.1 สภาพทางเศรษฐกิจ ชาวเขาทั้ง 6 เผ่ามีสภาพทางเศรษฐกิจที่คล้ายกันคือ ส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตโดยขึ้นอยู่กับธรรมชาติ คือมีการปลูกข้าวและข้าวโพดเป็นหลัก มีการปลูกข้าวฟ่าง มัน ยาสูบ เป็นพืชรอง (เดิมนั้นชาวเขาในประเทศไทยมีการปลูกฝิ่นเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันหันไปปลูกพืชอื่นทดแทนแล้ว) บางหมู่บ้านนอกจากการปลูกพืชแล้ว ยังมีการเลี้ยงสัตว์ด้วย โดยมีการเลี้ยงทั้งเพื่อการค้า และเพื่อใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา นอกจากนี้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเป็นเผ่าที่มีสภาพทางเศรษฐกิจต่างจากเผ่าอื่น เนื่องจากเป็นเผ่าของเผ่ากะเหรี่ยงมีการเลี้ยงช้างไว้รับจ้างทำงานด้วย เนื่องจากชาวเขาส่วนใหญ่ดำรงชีพด้วยการทำการเกษตรกรรมเป็นหลัก และเดิมนั้นก็เป็นการทำการเกษตรเพื่อการยังชีพเท่านั้น ดังนั้นวิถีการจึงยังไม่ก้าวหน้ามากนัก ผลผลิตจึงยังคงมีไม่มากนัก ทำให้สภาพทางเศรษฐกิจของชาวเขาส่วนใหญ่ยังอยู่ในสภาพยากจน

1.7.4.1.2 สภาพทางสังคม ชาวเขาทั้ง 6 เผ่า มีสภาพทางสังคมที่คล้ายคลึงกันมาก คือ ทุกเผ่าจะมีองค์กรพื้นฐาน 2 อย่างคือ ครอบครัวและหมู่บ้าน ในด้านครอบครัวนั้น ชาวเขาส่วนใหญ่จะมีครอบครัวแบบชาย คือผู้หญิงเมื่อแต่งงานแล้วจะไปอยู่บ้านผู้ชาย เมื่อพร้อมแล้วอาจจะแยกครอบครัวออกเป็นอีกครัวเรือนก็ได้ เผ่าลีซอ นิยมมีครอบครัวเดี่ยว แต่ก็ยังปลูกบ้านอยู่ใกล้ ๆ กับญาติพี่น้องในแซ่สกุลเดียวกัน ในทุกเผ่าเมื่อพูดถึงครัวเรือนนั้น ผู้ชายจะเป็นใหญ่ที่สุด ทำให้มีการนับการสืบสกุลทางฝ่ายชายฝ่ายเดียว ชาวเขาส่วนใหญ่ นิยมการมีผัวเดียวเมียเดียว โดยเฉพาะเผ่ามูเซอและเผ่ากะเหรี่ยงนั้นยึดถืออย่างเคร่งครัด แต่มีข้อยกเว้นในเผ่าอีกว่าถ้าชายใดแต่งงานแล้วไม่มีลูกชายสืบสกุลก่อนญาติให้มีการแต่งงานใหม่ได้ ในด้านการแต่งงานนี้ชาวเขาทุกเผ่า นิยมให้มีการแต่งงานเฉพาะในเผ่าพันธุ์เดียวกัน แต่ไม่อนุญาตให้มีการแต่งงานในแซ่สกุลเดียวกัน

ส่วนองค์กรหมู่บ้านนั้นสภาพสังคมส่วนใหญ่เป็นแบบอยู่ร่วมกันหลายแซ่สกุล แต่ก็มีสกุลใหญ่ ๆ ที่มีประชากรจำนวนมาก เป็นผู้มั่งคั่งหรือหัวหน้าหมู่บ้าน เช่น เผ่ามั่วก็มีผู้มีอาวุโสของแซ่สกุลที่มีจำนวนประชากรมากเป็นหัวหน้าในหมู่บ้าน เผ่าเข้านั้นเดิมมีกษัตริย์ปกครอง แต่ปัจจุบันลดลงมาเหลือระดับหัวหน้าหมู่บ้าน โดยมีผู้ก่อตั้งหมู่บ้านเป็นหัวหน้า ซึ่งผู้ก่อตั้งหมู่บ้านมักจะเป็นผู้ที่อยู่ในแซ่สกุลที่มีจำนวนประชากรมากเช่นกัน เผ่าเข้านั้นบางหมู่บ้านอาจมีหัวหน้าทางจารีตด้วย ส่วนมูเซอนั้น มีผู้ปกครองหมู่บ้าน 3 ฝ่าย คือ หัวหน้าหมู่บ้านดูแลความสงบสุขปลอดภัย ผู้นำทางศาสนา เป็นผู้ดำเนินการทำพิธีทางศาสนา และผู้อาวุโสที่มีอิทธิพลคือมักเป็นผู้ที่มีฐานะดีในหมู่บ้านหรือเป็นญาติผู้ใหญ่ของผู้นำทางศาสนาและหัวหน้าหมู่บ้าน เผ่ากะเหรี่ยงก็เช่นกัน ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองหมู่บ้านคือ หัวหน้าหมู่บ้านซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหมู่บ้านแล้ว ยังเป็นหัวหน้าในการทำพิธีกรรมด้วย ส่วนเผ่าอีกอันนั้นแม้ว่า

ทุกคนจะมีอิสระในการดำรงชีวิตในหมู่บ้าน แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้กฎแห่งขนบธรรมเนียมประเพณีของหมู่บ้าน ซึ่งจะมีผู้ดูแลหมู่บ้านซึ่งเลือกโดยผู้ใหญ่ในสกุลใหญ่ 1-2 สกุลเป็นหลัก แม้ว่าวิธีการเลือกหัวหน้าหมู่บ้านจะมีความแตกต่างกันบ้าง แต่การสืบทอดตำแหน่งแล้วส่วนใหญ่จะใช้วิธีสืบทอดให้ลูกชายเป็นผู้ถ่ายทอด เผ่าลีซอเป็นเผ่าที่มีการปกครองไม่เหมือนเผ่าอื่น กล่าวคือไม่มีหัวหน้าเผ่า ไม่มีผู้นำสูงสุด เป็นการปกครองแบบอนาธิปไตย แต่มีสภาอาวุโสอย่างไม่เป็นทางการของชนสกุลดูแลความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน

อย่างไรก็ตาม สภาพสังคมของชาวเขาส่วนใหญ่ พบว่ามีการเปิดรับวัฒนธรรมอื่น ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและความเป็นอยู่แล้ว เช่นการรับเอาวัฒนธรรมของชาวไทยภาคเหนือหรือวัฒนธรรมใหม่อื่น ๆ ของคนเมืองซึ่งมีผลเห็นได้ชัดเจนในภาษา เช่น การรับเอาเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องไฟฟ้ามาใช้ทำให้บางเผ่า เช่น อาข่ามีการคิดคำลักษณะนามใหม่ขึ้นใช้กับคำนามที่มีเครื่องนี้โดยเฉพาะ

1.7.4.2 เชื้อชาติ ภาษา และการแบ่งกลุ่ม

ทางด้านเชื้อชาติและภาษาของชาวเขาทั้ง 6 เผ่านี้มีความคล้ายคลึงกันเช่นเดียวกันโดยเฉพาะเรื่องของเชื้อชาติและภาษา เนื่องจากชาวเขาทั้ง 6 เผ่ามีการสืบเชื้อสายมาจากตระกูลใหญ่ตระกูลเดียวกันคือ กลุ่มจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) แต่ก็มีการแยกสาขาออกมาต่างกัน โดยแบ่งได้เป็น 2 สาขาย่อย ดังนี้

ก. สาขามั่ว-เฮ้า (Meo-Yao) ชาวเขากลุ่มนี้คือ เผ่ามั่ว และ เผ่าเฮ้า

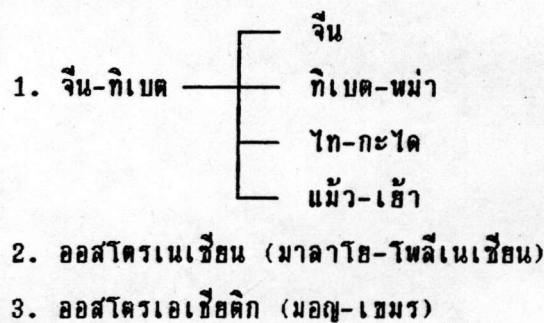
ข. สาขาทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman) ซึ่งแยกออกมาจากกลุ่มโลโล-โนสุ (Lolo-Nosu) ชาวเขาในกลุ่มนี้คือ มูเซอ ลีซอ อีเก้อ และ กะเหรี่ยง

อย่างไรก็ตามการแบ่งกลุ่มชาวเขาทั้ง 6 เผ่า ตามลักษณะทางเชื้อชาตินี้ มีผู้สนใจค้นคว้าไว้อย่างกว้างขวาง ดังที่ ซีระพันธ์ เหลืองทองคำ (2528) ได้กล่าวสรุปไว้ในหนังสือ "ศาสตร์แห่งภาษา" ฉบับที่ 5 เดือนสิงหาคม 2528 ไว้ว่า การแบ่งกลุ่มตระกูลภาษาของชาวเขานั้น มีทฤษฎีที่น่าสนใจอยู่ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของ จาง กง จิน (Zhang Gong Jin : 1985) และทฤษฎีของ เบเนดิกต์ (Benedict : 1972) ซึ่งทั้ง 2 ทฤษฎี ต่างก็มีการจัดภาษาเข้าเป็นตระกูลภาษาใหญ่ที่ต่างกัน กล่าวคือ จาง กง จิน แบ่งตระกูลภาษาออกเป็น 3 ตระกูลใหญ่ ตระกูล จีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) ตระกูล ออสโตรเนเซียน (Austronesian) และ ตระกูล ออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) โดยรวมภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษาไว้ในตระกูลภาษาเดียวกัน คือ จีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) ซึ่ง

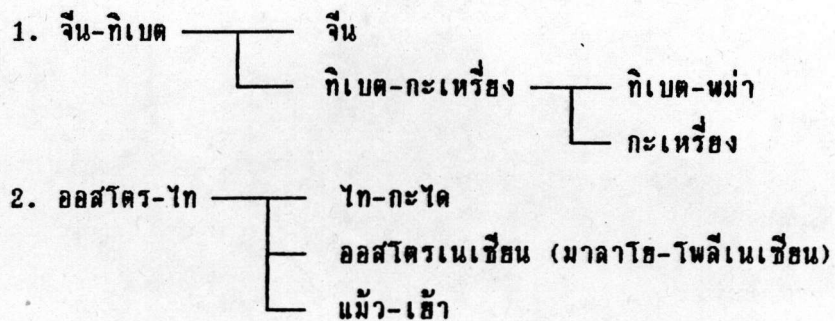
แบ่งออกเป็นกลุ่มภาษาย่อยคือ จีน(Sinitic) ทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman) ไทกะได (Tai-Kadai) และมั่ว-เฮ้า (Meo-Yao)

ส่วน เบเนดิกต์ แบ่งตระกูลภาษาออกเป็น 3 ตระกูลเช่นกันคือ จีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) ออสโตร-ไท (Austro-Tai) และออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) แต่ต่างกันตรงที่ เบเนดิกต์จัดให้มั่ว-เฮ้า ไปอยู่ในตระกูล ออสโตร-ไท และให้ภาษาที่เหลืออยู่ในตระกูล จีน-ทิเบต ซึ่งมีการแบ่งกลุ่มย่อย โดยจัดให้ภาษาลีซู มูเซอ อาข่า และกะเหรี่ยง ไปอยู่ในกลุ่ม ทิเบต-กะเหรี่ยง (Tibetan-Karen) ซึ่งมีการแยกกะเหรี่ยงออกจากภาษาลีซู มูเซอ อาข่าด้วย การจัดกลุ่มภาษาที่แตกต่างกันนี้ อาจแสดงให้เห็นได้จากแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 : การจัดกลุ่มตระกูลภาษาตามทฤษฎีของ จาง กง จิน (Zhang Gong Jin:1985)

แผนภูมิที่ 2 : การจัดกลุ่มตระกูลภาษาตามทฤษฎีของ เบเนดิกต์ (Benedict:1972)

อนึ่งเผ่ากะเหรี่ยงนั้นผู้ศึกษาบางท่านก็จัดให้แยกออกมาจากสาขา ทิเบต-กะเหรี่ยง (Tibeto-Karen) โดยแยกออกมาเป็นสาขาย่อย 2 สาขา คือ ทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman)

และ กะเหรี่ยง (Karenic) และเมื่อดูจากภาษาช้อยแล้วบางคนก็จัดให้กะเหรี่ยงไปอยู่ในตระกูลมอญ-เขมร (Mon-Khmer) เนื่องจากภาษาช้อยของภาษากะเหรี่ยง และกะเหรี่ยงโปว์นั้น ดูเหมือนจะได้รับอิทธิพลจากภาษาตระกูลนี้อยู่มากโดยเฉพาะภาษามอญ

ส่วนเรื่องการแบ่งกลุ่มช้อยนั้น ทั้ง 6 เผ่ามีการแบ่งโดยมีทั้งการแบ่งกลุ่มช้อยเฉพาะในประเทศไทย และในประเทศอื่น ๆ กล่าวคือ

เผ่ามั่ว ในประเทศไทยมีการแบ่งเป็นกลุ่มช้อย 3 กลุ่มคือ มั่วน้ำเงิน (Blue Meo) มั่วขาว (White Meo) มั่วกัว (ม) บ๊ะ (Gua'm ba Meo) แต่เมื่อสอบถามชาวเขาเผ่ามั่วในประเทศไทยแล้ว สันนิษฐานว่า ในประเทศไทยไม่มีมั่วกัว (ม) บ๊ะ จะมีก็แต่ในประเทศลาวเท่านั้น

เผ่าเฮ้า ในประเทศไทยไม่มีการแบ่งกลุ่มช้อย แต่ในประเทศจีนแบ่งได้เป็นหลายกลุ่ม กลุ่มผานเฮา (Iu Mian) เป็นพวกที่อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทย

เผ่ามุเซอ แบ่งกลุ่มช้อยออกเป็น 4 กลุ่ม คือ มุเซอคำ (Lahu Na) มุเซอแดง (Lahu Nyi) มุเซอสี (Lahu Shi) หรือมุเซอก๊อ และ มุเซอเซเล ในประเทศไทย มุเซอแดงมีจำนวนมากที่สุด แล้วจึงมุเซอคำ มุเซอเซเล และมุเซอก๊อ ตามลำดับ

เผ่าลีซอ แบ่งกลุ่มช้อยออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ลีซอลาย และลีซอคำ โดยลีซอลายส่วนใหญ่อยู่ในประเทศไทย ส่วนลีซอคำอยู่ในพม่าและจีน ในประเทศไทยก็มีบ้างแต่น้อย

เผ่าอีก้อ จากการสำรวจรวบรวมข้อมูลชาว ของศูนย์วิจัยชาวเขา และโครงการสำรวจมุเซอ-อีก้อ โดย พอล เลวิส (2522) พบว่าอีก้อในไทยมี 3 กลุ่มช้อยคือ อีก้อใจทอว อีก้อหม่อโป๊ะ และ อีก้อโลมีซ่า หรืออีก้อเฮอตุ่ง แต่ส่วนใหญ่ผู้ที่ศึกษาเรื่องนี้ไม่ค่อยแบ่งกลุ่มช้อยของเผ่าอีก้อ

เผ่ากะเหรี่ยง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มช้อย คือกะเหรี่ยงสะกอ (Skaw-Karen) คนไทยเรียก ฮางขาว กะเหรี่ยงโปว์ (Pow Karen) คนไทยเรียก ฮางโปว์ กะเหรี่ยงบเว (Bwe Karen) คนไทยเรียกฮางแดง และกะเหรี่ยงตองอูหรือปะโอ (Pa-O) คนไทยและพม่าเรียก ตองสุ (Taung-Thu)

ในการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เลือกกลุ่มช้อยของภาษาที่มีการแบ่งกลุ่มช้อยดังนี้ ภาษาม้งคำ (Blue Meo) ภาษามุเซอสี (Lahu Shi) และ ภาษากะเหรี่ยงสะกอ (Skaw Karen)